

4. Лазаренко В.В. Проблема соборності української мови у працях І.І. Огієнка / В.В. Лазаренко / Іван Огієнко і сучасна наука та освіта : науковий збірник : серія філологічна / [редкол.: Л.М. Марчук (гол. ред.), В.П. Атаманчук (відп. ред.) та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – Вип. XIII. – С. 105-110.
5. Масенко Л.Т. Мова і суспільство. Постколоніальний вимір / Л.Т. Масенко. – К. : Видавничий дім «КМ Академія», 2004. – 164 с.
6. Мозер М. Доки Україна представлятиме себе як країна, в якій не треба знати української мови, доти її вважатимуть лише трошки іншою Росією / М. Мозер. – День : щоденна українська газета. 25 жовтня (№ 193). – К., 2012. – С. 8 – Режим доступу: <http://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/mihael-mozer-doki-ukrayina-predstavlyatime-sebe-yak-krayina-v-yakiy-ne-treba>.

У статті описано погляди І. Огієнка на роль української мови у формуванні самосвідомості й духовному відродженні українців, висвітлено його діяльність із запровадження української мови у навчальний процес освітніх закладів та відновлення української церкви. Підкреслюється актуальність поглядів І. Огієнка у контексті сучасної соціокультурної ситуації в Україні.

Ключові слова: Іван Огієнко, українська мова, освітні заклади, українська церква.

Отримано: 30.03.2017 р.

УДК 22:811.161.2'253]:001(477)(092)

В. І. Кузьменко

Національна академія Служби безпеки України

ІВАН ОГІЄНКО — ПЕРЕКЛАДАЧ БІБЛІЇ

Стаття присвячена аналізу перекладу Біблії, виконаного Іваном Огієнком (митрополитом Іларіоном) українською мовою.

Розглядається історія інтерпретації від перших перекладів церковних книг у м. Кам'янець-Подільському до появи сигнального примірника перекладеної І. Огієнком повної Біблії у Вінніпезі.

Сформульовано перекладацькі принципи І. Огієнка, багато з яких і сьогодні активно засвоюються новим поколінням інтерпретаторів. Одним з основних у статті обгрунтовано принцип науковості у підході до вибору твору для перекладу, а також до самого першотвору.

Ключові слова: Біблія, Святе Письмо, адекватний переклад, інтерпретація, перекладацькі принципи, оригінал.

Серед пріоритетних напрямів наукового пошуку сучасних літературознавців – проблеми адекватності перекладу, інтерпретаторської майстерності та творчої індивідуальності перекладача, збереження національної специфіки оригіналу тощо. Це передбачає не лише зіставлення першотвору з інтерпретацією, осмислення процесу перекладання, а й ряду інших питань, пов'язаних, зокрема, з ідеєю перекладності (Ф. Флора), вивченням «корпусу поетичних норм і технік» (Дж. Фолен), концепцією «експериментальної літератури» (Х. Формберг), роздумами над сутністю національного в письменстві (Й. Штрелка, Ф. Штріх) та ін.

Дослідження перекладу як складного міжлітературного феномену впродовж останніх років активізувалось і на вітчизняних теренах. Прикметно, що

перекладознавча думка нині оперує не тільки інтерпретаторським досвідом майстрів художнього перекладу з материкової України, а й кращими надбаннями українських перекладачів з діаспори.

Значний дослідницький інтерес у цьому зв'язку представляє перекладацький доробок релігійного діяча і вченого-енциклопедиста ХХ ст. Івана Огієнка (митрополита Іларіона). Досконало володіючи багатьма мовами, професор І. Огієнко не лише простудіював десятки, сотні різноманітних рукописних і друкованих книг, а й багато з них переклав українською мовою. Особливо довготривалою та плідною була його праця над перекладом богословської літератури. Всього ж митрополит здійснив і видав близько півсотні перекладів богослужбових книг рідною мовою. Проте найбільшим його внеском до вітчизняної духовної скарбниці стала перекладена Біблія – «найсвятіша книга світу» [2, с.116].

Наукове опрацювання церковних і світських джерел давало підстави вченому стверджувати, що «Свангелії від Матвія та Марка були спочатку написані арамейською (гебрейською, тобто давньоєврейською. – В.К.) мовою, і тільки пізніше вони перекладені на мову світову – мову грецьку» [Там само, с.119]. Внаслідок цього Старий Заповіт він перекладав з давньоєврейської, а Новий Заповіт – з грецької. Всього ж над перекладом Біблії професор І. Огієнко працював більше двадцяти років. А ще понад десятиліття витратив на те, щоб оприлюднити його. Тривалі роки пішли на вивчення давньоєврейської і давньогрецької мов, вироблення методології перекладу, співпрацю з експертами Британського Біблійного Товариства, з рецензентами, редакторами, коректорами, видавцями, а також на перерви в роботі, викликані обставинами життя перекладача.

Отже, від перших перекладів церковних книг у м. Кам'янець-Подільському до появи сигнального примірника з лондонської друкарні перекладеної І. Огієнком повної Біблії у Вінніпезі минуло понад чотири десятиліття. Таким був страдницький шлях перекладача українською мовою Святого Письма – вершини наукової та перекладацької діяльності І. Огієнка.

Водночас, незважаючи на наявність кількох публікацій про відтворення митрополитом Іларіоном українською мовою Біблії [3-6; 7, с.239-260; 8], досі ще в науці про літературу немає спеціальних праць, присвячених осмисленню перекладознавчих принципів та інтерпретаторської концепції І. Огієнка як перекладача Святого Письма.

Отже, **актуальність статті** спричинена гострою потребою заповнити лакуни в незаангажованому дослідженні перекладацького досвіду та інтерпретаторських принципів одного з найавторитетніших українських перекладачів Біблії, задля впровадження їх в теорію та практику сучасного перекладу, а також відсутністю публікацій із цієї проблематики.

Мета статті – проаналізувати специфіку перекладу Святого Письма, виконаного українською мовою Іваном Огієнком, розкрити перекладознавчі принципи інтерпретатора у літературознавчій концепції.

Біблія, з погляду загальнокультурологічного, або з історико-літературного, – найпопулярніша пам'ятка світової літератури, зібрання різних за змістом та формою сакральних текстів, оприлюднених упродовж ХІІ ст. до н. е. – ІІ ст. н. е., збереження яких регламентувалося суворими правилами. Назва Біблії походить від сирійського порту Бібл, звідки до Греції завозили папірус. Одну з найдавніших пам'яток світової писемності складають дві самостійні частини: Старий Заповіт, написаний в дохристиянську добу, що визнає віровчення Єдиного Бога (Ягве), та Новий Заповіт, сформований ранніми християнами не раніше ІV ст. н. е., склада-

ється з чотирьох євангелій, першої книги діянь апостолів, 21 послання апостолів та Об'явлення Св. Іоанна, поширюваний на всі рівноправні перед Богом народи.

Перекладені більшістю сучасних літературних мов, біблійні тексти справили потужний вплив на людство – як духовний, так і естетичний. Це синкретичний твір письменства, що надав світовій літературі свій «великий код» (Н. Фрай) для інтерпретації людини й буття. Біблія вплинула на розвиток усіх жанрів літератури, спричинила появу особливих форм (духовна лірика, ауто, шкільна драма тощо).

З погляду християнської церкви, Біблія – це зібрання богонатхненних книг (звідси ще одна назва Біблії – Святе Письмо), джерело Божого Об'явлення.

Перекладацька історія Біблії має місце чи не в кожній європейській культурі. Починаючи від Кирила й Мефодія (IX ст.), Святе Письмо було відтворене й слов'янськими мовами. У 1499 р. вперше зібрано повну слов'янську Біблію, так званий Генадіївський список. А в 1517-1519 рр. білоруський першодрукар Франциск Скорина надрукував Святе Письмо церковнослов'янською мовою.

Перший відомий на сьогодні й збережений переклад біблійних текстів українською – Пересопницьке Євангеліє – здійснено у 1556-1561 рр. Існують також Євангеліє Житомирське 1571 р., Новий Заповіт Негалевського 1581 р., Крехівський Апостол (або Новий Заповіт) 1560-х рр. та ін. Найдавніше українськомовне друковане Учительне Євангеліє було видане Віленським православним братством у м. Єв'є в 1616 р.; перевидане в Києві за часів митрополита Петра Могили 1637 р. Примірники обох книг зберігаються нині в Національній бібліотеці України імені В. Вернадського.

Біблії тиражувалися друкарнею Києво-Печерської лаври (1758) і друкарнею у Москві (1663, 1752) за активної участі випускників Києво-Могилянської колегії (академії) Є. Славинецького та А. Сагановського.

У першій половині XIX ст. М. Шашкевич здійснив спробу перекладу Святого Письма галицько-українською мовою. Згодом з'явився російський Синодальний переклад Біблії. Появі Святого Письма живою народною українською мовою сприяв цикл «Давидових псалмів», що становлять переспіви (парафрази) десяти псалмів із Псалтиря, створений Т. Шевченком у грудні 1845 р. Уперше без імені автора переспіви 12, 53, 132 повністю та уривки переспіваних псалмів 12, 93, 149 були надруковані у виданні П. Кулішевої «Граматки» (1857). Повний текст «Давидових псалмів» уперше опубліковано (з кількома цензурними купорами й іншими відхиленнями від основного тексту) у «Кобзарі» 1860 р.

У середині XIX ст. перекладами Псалтиря займався М. Максимович. У 1859 р. вийшла збірка вибраних 29 псалмів у його віршованій інтерпретації. Чотири Євангелія «Нового заповіту» відтворив тогочасною літературною українською мовою П. Морачевський. Однак за життя перекладача його версія не побачила світ, оскільки на неї також поширювалась заборона друку внаслідок дії антиукраїнських Валуєвського (1863), а згодом Емського (1876) цензурних актів. Лише через кілька десятиліть цю інтерпретацію було відредаговано спеціальною комісією та видано у 1906-1911 рр.

Відомо також, що Біблію перекладали П. Куліш, І. Пулюй та І. Нечуй-Левицький (роботу над перекладом здійснювали в 1858-1897 рр.; опубліковано в 1903 р.). Євангелія відтворювали українською Я. Левицький (1921), М. Кравчук (1937) та Т. Галушинський (1946); пізніше – І. Хоменко (1953-1963), частково В. Барка, О. Зеров, І. Костецький. З'явилися також переклади Біблії українською мовою, здійснені митрополитом Київського патріархату Філаретом (1988, 2004), Р. Турконяком (2006, 2011) та ін.

Вчений-енциклопедист зі світовим ім'ям, І. Огієнко усвідомлював нагальну необхідність перекладу живою українською мовою повної Біблії. Книга, яка

серед усього людства в різні періоди його історії найбільше читалась і читається нині, найбільше друкується й найактивніше розходиться, на думку митрополита Іларіона, мусила б стати для українського народу не тільки засобом релігійного, а й мовного впливу на широку аудиторію, своєрідним каталізатором розвитку літературної мови, якій і царська, і радянська влада намагалися накинути зашморг, витіснити її не тільки з державних установ, а й з літератури та мистецтва, культури, науки, освіти та релігії і навіть з побуту.

І. Огієнко у своїх наукових публікаціях неодноразово нагадував рецепієнтам біблійну настанову (книга «Есфир» чи «Естер» 1.22): «Щоб кожен чоловік був паном у домі своїм, і говорив мовою свого народу!.. Яке це глибоке пророцтво для українців: хочете бути паном у домі своїм, то говоріть українською мовою!» [2, с.116].

Задум перекласти Біблію зародився у науковця ще у студентські роки. Однак початком його роботи над перекладом Святого Письма дослідники вважають 1917 рік, коли І. Огієнко, приват-доцент, а згодом професор Київського університету, продовжуючи вивчати класичні мови, розпочав десятилітнє дослідження з методики перекладу Біблії. В цей час він самовіддано займався виконанням державних доручень: з 1918 року – ректор Кам'янець-Подільського університету; далі в уряді УНР – міністр освіти і віровизнань у 1919-1924 рр. Результати опанування методологічних студій були опубліковані 1927 р. у Варшаві окремою брошуурою під назвою: «Методологія перекладу Св. Письма та Богослужбових Книг на українську мову». Того ж року вийшло фундаментальне (у двох томах) дослідження про перших перекладачів Біблії на стародавню болгарську мову Кирила і Мефодія «Костянтин і Мефодій: їх життя та діяльність». На той час І. Огієнко, перебуваючи в еміграції, працював викладачем на богословському факультеті Варшавського університету.

На теренах материкової України переклад у другій половині 30-х рр. XX ст. був уже цілковито «проріджений» масовими репресіями, і з провідних його статей уціліло буквально декілька. Паралельно тривала боротьба вже не з людьми, а з самою мовою. Внаслідок кількох правописних реформ в українській мові офіційно було зліквідовано графічні форми, які відрізнялися від російської, а також старанно поскрибовано «націоналістичну» лексику. Потужним засобом запровадження мовних реформ стали переклади творів «класиків марксизму-ленінізму». Натомість релігія оголошувалась «опіумом для народу». Затиснутий в лещата воявничого атеїзму, переклад Святого Письма українською, з позиції владних структур, був зайвим і навіть шкідливим.

Оскільки видання Біблії в перекладі Куліша-Пулноя-Нечуя-Левницького вже вичерпало себе, а передруковувати його не видавалося доцільним, адже українська мова за останні десятиліття значно розвинулась і зазнала істотних змін, у 1936 році Британське Біблійне Товариство замовило саме Іванові Огієнку (митрополитові Іларіону) новий переклад канонічної Біблії.

1937 р. у Львові професор І. Огієнко надрукував українську версію чотирьох Євангелій. 1939 року закінчив перекладати Новий Заповіт і тоді ж підписав з Британським Біблійним Товариством угоду про подальше відтворення книг Старого Заповіту материнською мовою. 1939 р. у Варшаві він опублікував переклад цілого Нового Заповіту (з додатком однієї книги зі Старого Заповіту – Псалтиря). 11 липня 1940 р. повністю закінчив переклад Біблії рідною мовою.

Однак трагічні перипетії Другої світової війни дуже ускладнили зв'язки І. Огієнка з Британським Біблійним Товариством, а отже, – й видання Біблії.

Наприкінці кривавого лихоліття і в перші повоєнні роки професор Огієнко жив у монастирях Польщі, Словаччини, Австрії та Швейцарії. 19 серпня 1947 р.

він емігрував до Канади, оселився у Вінніпезі. 8 серпня 1951 р. Надзвичайний Собор УПЦ в Канаді обрав митрополита Іларіона керівником (предстоятелем) Церкви, і він перебував у цьому сані понад 20 років, аж до свого відходу у вічність.

Саме в Канаді професор І. Огієнко довершив справу підготовки й видання повного перекладу Біблії українською мовою. 12 червня 1962 р. митрополит Іларіон авіапоштою одержав з лондонської друкарні три примірники свого перекладу. Багатолітню працю перекладач присвятив українському народові з надією на те, що вона буде прикладом для продовжувачів його справи. «Я зробив, що міг, – заповідав митрополит, – а решту дороблять наступники» [Цит. за: 5, с.18].

На відміну від усіх попередніх інтерпретацій Біблії українською мовою, в яких траплялися випадки спрощення священних текстів, переклад І. Огієнка передусім є науковим. Його автор прагнув синтезувати здобутки і намагався позбутися втрат, що траплялись у версіях інших перекладачів. Інтерпретатор також відтворював текст Святого Письма не з мов-посередників, а з першоджерел, здійснював порівняльний аналіз давньоєврейською – Старого Заповіту, грецькою – Старого й Нового Заповітів, англійською – так звану Біблію короля Якова початку XVII ст., польською – Нового Заповіту, російською – синодального перекладу. Крім того, в процесі роботи над перекладом Біблії сучасною українською мовою митрополит Іларіон ретельно досліджував інші україномовні переклади, зокрема греко-католицькі, а також завершальну працю П. Куліша в царині інтерпретації Св. Письма, здійсненої І. Пулюєм та І. Нечум-Левицьким.

При відтворенні українською Старого Заповіту І. Огієнко спочатку робив дослівний єврейсько-український переклад (перший рукопис), а після – переклад українською літературною мовою (другий рукопис). Сучасний дослідник М. Тимошик, який вивчав архіви митрополита Іларіона у Вінніпезі, зауважує з цього приводу: «Кожне окреме слово із старосврейської Біблії виписувалося перекладачем на окремому рядку, біля нього – українські відповідники. Всіх таких слів – 775 тисяч, всіх таких сторінок – понад 14 тисяч. Останні скріплені нитками в окремі зшитки по 400 сторінок у кожному. Таких зшитків 37. Буквально кожна сторінка рясніє численними примітками, вставками, уточненнями» [7, с.250-251].

Для кращого розуміння реципієнтом тексту перекладач запропонував кілька сотень приміток, посилань, тлумачень, що набиралися відмінним від оригінального тексту шрифтом (курсивом). Все це було потрібно для глибшого розуміння тексту Біблії. Пояснення гебреїзмів, тобто чисто гебрійських стилістичних виразів, подавалося внизу іншим маленьким шрифтом (наприклад: *Гебрійське jot «день» визначає також і час; хліб у біблійній мові – це взагалі їжа; Алілуя – хвалить Господа!*). Такі пояснення легко вводять читача в поетику Святого Письма.

Принципу адекватності інтерпретації при відтворенні Біблії українською мовою, на думку І. Огієнка, найповніше відповідав формат дослівного перекладу канонічного тексту. Складністю цього постулату було те, що гебрійська мова Біблії має свій особливий стиль (біблійний стиль). Його ознаки: паратакса (рівнорядне складання речень (сурядні речення), сполучник і, гебреїзми, зв'язка і в складному числівнику, посткомпозиційний атрибут (прикметник після іменника – *Син Божий, Храм святий, Імєня Твоє, Суддя праведний* та ін.), інверсія (зміна порядку слів у реченні) тощо. Біблійний стиль, стверджував перекладач, – це душа Біблії, це перша ознака її мови. Тому І. Огієнко свідомо додавав певне слово для ясшої передачі оригіналу. «Нововведєна» лексема друкувалася курсивом. Скажімо: «Мій Боже, взиваю я день, – та Ти не озвєшєся, і кличу вночі, – і спокою немає мені!» [1, с.679]. Читач її одразу бачив. Власне, цього бракувало перекладу П. Куліша, який був не дослівним, а просто переказом, що відкидала тогочасна богословська наука.

Весь лексичний ряд Біблії наводився перекладачем із наголосами (за аналогами з німецькими, французькими перевиданнями). На той час (30-50-ті рр. XX ст.) український наголос ще остаточно не був ustalений: у різних регіонах України, як, зрештою, і в діаспорі, траплялося багато відхилень від орфоепічної літературної норми. Оскільки мовознавець І. Огієнко був відомим знавцем українського літературного наголосу («Український літературний наголос. Мовознавча монографія». – 1952, Вінніпег. – 304 с.), він розумів важливу роль наголосу для утвердження орфографічних норм української мови. Виділення наголосів у Біблії, за задумом митрополита Іларіона, сприяли навчанню реципієнтів зразкової літературної мови.

Варто акцентувати увагу ще на одній особливості перекладу. З давніх-давен Книги Святого Письма поділені на розділи (глави), а розділи на вірші (стихи). Для глибшого й легшого читання та розуміння біблійного тексту І. Огієнко поділив його додатково на окремі закінчені частини з відповідними заголовками, які подаються курсивом (писаним шрифтом). Наприклад, на початку «Першої книги Мойсеевої: Буття» заголовок «Створення світу» об'єднує текст Святого Письма від п. 1 до п. 25. Подальші частини тексту відділені заголовками: «Створення людини», «Бог освячує сьомий день. Друге оповідання про створення світу», «Це оповідання про створення людини. Рай» і т. д. Безперечно, це не є вільним поводженням перекладача з текстом оригіналу. Дотримуючись принципу адекватності, інтерпретатор прагнув, аби зміст книги якнайдоступніше сприймав простий читач, який, можливо, вперше братиме до рук Святе Письмо рідною мовою. Не вміщено заголовків лише до Книги Псалмів, Книги високопоетичної, де важко дати влучні та об'єктивні назви. У ній є кілька тем, і ці теми часто повторюються.

Значна частина Біблії написана поетичною мовою, так званими біблійними віршами. Перекладач адекватно відтворив неримованими поетичними рядками (білим віршем) все, що в давньоєврейському оригіналі було написано віршами.

Ось, скажімо, уривок «Взаємне оспівування краси» з 5 глави «Пісня над піснями» (III розділ «Книги навчальні поетичні»):

«Я тебе прирівняв до лошиці в возах фараонових, о моя ти подруженько!
Гарні щічки твої поміж шнурками перел, а шийка твоя – між разками намиста!
Ланцюжки золоті ми поробимо тобі разом із срібними кульками!»

«Доки цар при своєму столі, то мій народ видає свої пахоші.

Мій коханий для мене – мов китиця мирри: спочиває між персами в мене!

Мій коханий для мене – мов кипрове гроно в ен-гендських садах-виноградах!» [1, с.833].

Так само адекватно перекладені Книги: Йова, Псалми, Приказки Соломонові, Еклезіяст, Книги Пророків (за окремими винятками). Поетичні віршові вставки, пісні зустрічаються і в інших книгах, написаних прозою. Усе це в Біблії, перекладеній І. Огієнком українською мовою, надруковано окремими рядками, як вірші, – вперше серед слов'янських перекладів Святого Письма. Ритмічність мови особливо витримана в перекладі Євангелії, зокрема в Діяннях Апостолів, оскільки згаданий текст читається в усіх Церквах угорос.

Висновки. Проведений аналіз перекладу Біблії, виконаного І. Огієнком, засвідчує напрочуд важливу ідею соборності україномовного Святого Письма для громадян України та для всіх представників етносу, розсіяних по різних континентах. Високоякісний переклад (чиста літературна мова, наукові примітки, довідник в середині тексту, коментар тощо) набуває виключного значення не лише в побутуванні та поширенні самої мови, а й у розвитку нашої літератури і науки про неї.

Одним із основних перекладацьких принципів І. Огієнка є принцип науковості у підході до першотвору. Це насамперед такі положення: а) варто перекла-

дати твір з оригіналу, а не з іншого перекладу-посередника; б) необхідно передавати суть оригіналу, а не букву; в) щоб створити адекватний переклад, треба знати всю історію першотвору та його інтерпретацій; г) адекватність перекладу при відтворенні рідною мовою канонічних текстів (Біблії) здебільшого досягається буквальною інтерпретацією чітких «формул-рядків» та афоризмів Святого Письма з вкрапленням перекладацьких відповідників у складних випадках; д) перекладач мусить засобами рідної мови передати твір так, щоб читач сприймав його як оригінальний текст, а не інтерпретацію і мав повне уявлення про нього.

Перекладена І. Огієнком українською мовою Біблія, як і численні його інтерпретації виданих за кордоном богослужбових книг, залишаються й нині в духовному активі нашого народу, забезпечуючи українцям невід’ємне право читати й пізнавати Святе Письмо рідною мовою.

Список використаних джерел:

1. Біблія або Книги Святого Письма. На українську мову переклав Митрополит Іларіон. – Лондон : Британське й Закордонне Біблійне товариство, 1962. – 1529 с.
2. Іван Огієнко (митрополит Іларіон). Рідна мова / Іван Огієнко (митрополит Іларіон) ; упоряд., авт. передмови та коментарів М.С. Тимошик. – К. : Наша культура і наука, 2010. – 436 с.
3. Рожко В. Митрополит Іларіон як перекладач Біблії / В. Рожко // Визвольний шлях. – 2000. – №10. – С. 20-23.
4. Сильвестр, архієп. (проф. С. Гаєвський). Науковий переклад Біблії (Переклад Митрополита Іларіона) / Сильвестр (С. Гаєвський) // Віра й Культура. – 1963. – Ч. 12 (120). – С. 13-15.
5. Сохацька Є.І. Біблія в перекладі митрополита Іларіона (Івана Огієнка) як епохальна наукова праця / Є.І. Сохацька // Матеріали II Всеукраїнської християнської науково-практичної конференції «Формування основ християнської моралі в процесі духовного відродження нації», 15-17 січня 2009 р. – Кам’янець-Подільський, 2009. – С. 12-21.
6. Степовик Д. Другий повний переклад Біблії українською мовою / Дмитро Степовик // Духовна і науково-педагогічна діяльність І.І. Огієнка (1882-1972) в контексті українського національного відродження : наук. доп. другої Всеукр. наук.-практ. конф. (18-19 лютого 1997 р.). До 115-річчя від дня народження. – Кам’янець-Подільський ; К., 1997. – С. 11-13.
7. Тимошик М.С. «Лишусь навіки з чужиною...». Митрополит Іларіон (Іван Огієнко) і українське відродження / М.С. Тимошик ; передмова О. Кравченка та В. Скопенка. – К. : Наша культура і наука ; Вінніпег : Український православний Собор Св. Покрови, 2000. – 548 с.
8. Тюрменко І. Іван Огієнко – перекладач Біблії українською мовою / І. Тюрменко // Історія України. – 1999. – №3. – С. 6-7.

The article is dedicated to the analysis of the interpretation of the Bible done by Ivan Ohieenko (metropolitan Ilarion) from Old Jewish to Ukrainian.

The history of the interpretation, which lasted more than forty years – from the beginning of Ivan Ohieenko’s interpretation of the clerical books in the city of Kam’ianets-Podil’skiy to receiving a signal copy of his translation of the Bible in Winnipeg, is highlighted. Based on the carried out analysis, Ivan Ohieenko’s translational principles are formulated, a lot of which are currently used by the new generation of the translators. The scientific principle towards choosing works for translation is one of the main principles proved in the article.

Key words: Bible, New Testament, adequate translation, interpretation, translational principles, original.

Отримано: 10.01.2017 р.